

УДК 35.7:378

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.2.44>

І. Є. Підберезних

доктор юридичних наук, професор
Чорноморського національного університету імені Петра Могили
<https://orcid.org/0000-0001-9906-4327>

О. С. Яра

доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
професор кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету біоресурсів і природокористування України
<https://orcid.org/0000-0002-7245-9158>

ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті виявлені та узагальненні принципи академічної доброчесності в Україні. Доведено, що це основні вихідні положення інституту академічної доброчесності використання яких дають можливість усім учасникам освітнього, наукового та творчого процесів бути гідними своєму високому соціальному інтелектуального статусу. Вона передбачає відданість фундаментальним цінностям чесності, довіри, справедливості, поваги, відповідальності та мужності. Засада академічної доброчесності в Україні є законодавчо прописаним принципом освіти, однак без розкриття його змісту. Зміст та сутність принципів академічної доброчесності найбільш слушно розкритий вченими (фахівцями) Міжнародного центру академічної доброчесності при Ратлендському інституті етики Університету Клемсон, що в Південній Кароліні у формі «Фундаментальних цінностей академічної доброчесності». Актуалізовано, що чесність – це первинна чеснота академічної спільноти, доброчесності, коли просуваються пошуки правди та знання через інтелектуальну та особисту чесність у навчанні, викладанні, дослідженнях та публічному адмініструванні. Антонімом академічної доброчесності є академічна «нечесність» у формі різних видів шахрайства або обману, найбільш часто, як списування, плагіат, фальсифікація, спотворення, змови та сприяння іншим в академічній нечесності. Причинами порушення принципу чесноті є чинники безкарності та некомпетентності, дефіциту часу, зайнятості суспільним життям на шкоду освітнього процесу, особистісні ставлення до шахрайства як допустимої поведінки, бажання отримати вищу оцінку. Зроблено висновок, що наукові спільноти досягають успіху лише там, де є повага членам спільноти та за різноманітні та іноді суперечливі думки, які вони висловлюють. Підкреслено, що мужність є необхідною засадою, щоб розвивати та підтримувати спільноти доброчесності, як здатності діяти відповідно до своїх цінностей, незважаючи на страх.

Ключові слова: відповідальність, довіра, засада, інтелектуальна власність, наука, недоброчесність, нечесність, освіта, публічне адміністрування, творчість, цінності, чесність.

Вступ. В теорії і практиці вітчизняного права верховне місце по праву належить принципам. Вони не лише є уявною вершиною інститутів права, але в них юридична природа правової держави розкривається найбільш справедливо.

У сфері правового регулювання академічної доброчесності назване вище твердження є повністю актуальним. Зокрема, так як аналізована нами категорія має

спільнокореневі слова «честь» та «чесність», напевно найбільш величні слова в словнику української мови.

Однак, після узаконення категорії академічна доброчесність та вироблення первинного механізму її дотримання, принципам такої діяльності не була приділена належна увага в юридичній літературі. Як наслідок не вдалось й побудувати ефективний інструментарій забезпечення академічної доброчесності в Україні.

Огляд останніх досліджень. До проблеми принципів академічної доброчесності в Україні приділяли увагу західні вчені Meghan E. Norris, Olivia L. Holden, Shaun Ramlogan, Valerie A. Kuhlmeier, Vidya Raman та ін. Разом з тим, у національній науковій теорії адміністративного права названа проблема практично не розкрита.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі доктринальних поглядів вчених, теорії адміністративного права, діючого законодавства та західних стандартів активізувати принципи академічної доброчесності в Україні.

Виклад основних положень. У відповідності до Словника української мови принцип – це основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку і т. ін. Основний закон якої-небудь точної науки. Особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось. Правило, покладене в основу діяльності якої-небудь організації, товариства і т. ін. Переконавання, норма, правило, яким керується хто-небудь у житті, поведінці [1].

Академічна доброчесність передбачає відданість фундаментальним цінностям чесності, довіри, справедливості, поваги, відповідальності та мужності. З цих цінностей визначається етична академічна поведінка, створюючи спільноту, присвячену навчанню та обміну ідеями. Для закладу освіти забезпечення того, щоб здобувачі освіти та співробітники діяли в академічній манері, зміцнює репутацію закладу таким чином, що академічна довідка, ступінь або сертифікат мають загальнозрозуміле значення, і певні знання та навички можна припустити про їх власника. У свою чергу, окремі здобувачі виграють від цієї репутації та від висновків, зроблених на основі їхніх академічних досягнень. На ширшому рівні розуміння фундаментальних цінностей академічної доброчесності, яких дотримується суспільство, і поведінка відповідно до них створює спільну основу для професійної роботи, роблячи чітким визначення цінності оволодіння знаннями, уміннями та навичками [4].

Згідно з Законом України «Про освіту», засадами державної політики у сфері

освіти та принципами освітньої діяльності є: людиноцентризм; верховенство права; забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності; забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності; розвиток інклюзивного освітнього середовища, у тому числі у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами; забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування; науковий характер освіти; різноманітність освіти; цілісність і наступність системи освіти; прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень; відповідальність і підзвітність органів управління освітою та закладів освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності перед суспільством; інституційне відокремлення функцій контролю (нагляду) та функцій забезпечення діяльності закладів освіти; інтеграція з ринком праці; нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності; академічна доброчесність; академічна свобода [3].

Таким чином, одним з вагомих принципів публічного адміністрування освіти в Україні є принцип академічної доброчесності, однак зміст такої засади не розкриває. Тільки надає категорійне визначення самої академічної доброчесності, як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [3].

Зміст і сутність принципів академічної доброчесності, на наш погляд найбільш слушно був розкритий вченими Міжнародного центру академічної доброчесності при Ратлендському інституті етики Університету Клемсон, що в Південній Кароліні. У формі «Фундаментальних цінностей академічної доброчесності», як зобов'язання п'яти фундаментальних цінностей: чесність, довіра, справедливість, повага та

відповідальність, плюс шоста цінність, як сміливість діяти згідно з ними навіть перед обличчям різного виду неприємностей. Чесність – це чеснота академічної спільноти доброчесності, коли просувають пошуки правди та знання через інтелектуальну та особисту чесність у навчанні, викладанні, дослідженнях та публічному адмініструванні. Чесність є незамінною основою викладання, навчання, дослідження та публічного адміністрування освіти і науки, а також необхідною передумовою для повної реалізації довіри, справедливості, поваги та відповідальності. Важливо, щоб академічна політика та практика спільноти надсилали чітке повідомлення про те, що фальсифікація даних, брехня, обман, шахрайство, крадіжка та інша нечесна поведінка є неприйнятними [5].

Антонімом академічної доброчесності є академічна «нечесність», в розумінні того, що її можна назвати просто шахрайством або обманом. Академічна нечесність включає в себе списування (використання несанкціонованого матеріалу або допомоги), плагіат (подання чиеїсь роботи як власної без цитування), фальсифікацію (фальсифікація інформації), спотворення (приклад: неправдиве медичне або виправдання), змову (групова робота для індивідуальної роботи), сприяння (допомога іншим в академічній нечесності) та обман контракту (передача оцінок третім сторонам). Дослідження західних дослідників показали, що студенти були залучені до академічної нечесності шляхом різних обманів. Деякими прикладами були підробка підпису викладача, шахрайство на іспитах, зміна клінічних записок, плагіат і написання проксі для друзів. Попередня академічна нечесність студентів була пов'язана з майбутньою неетичною поведінкою на робочому місці [6].

При цьому західні фахівці підкреслюють, що причинами порушення принципу чесності є: відчуття некомпетентності або недооцінки якості особистих робіт здобувачів освіти або рівня їх майстерності; проблема дефіциту часу; зайнятість суспільним життям на шкоду освітньому процесу; особистісні ставлення до шахрайства як допустимої поведінки; бажання отримати вищу оцінку [4].

Довіра академічної спільноти доброчесності стимулюють і покладаються на клімат взаємної довіри. Клімат довіри заохочує і підтримує вільний обмін ідеями, який у свою чергу дає можливість науковим пошукам реалізуватися найповнішою мірою. Справедливість академічної спільноти доброчесності встановлюють чіткі й прозорі очікування, стандарти для підтримання справедливості у стосунках між здобувачами вищої освіти, викладачами та адміністративним персоналом [2].

Наукові спільноти досягають успіху лише там, де є повага членам спільноти та за різноманітні та іноді суперечливі думки, які вони висловлюють. Найбільш динамічні та продуктивні навчальні середовища – це ті, які сприяють активній взаємодії, включаючи суворе тестування, жваві дебати та жваві суперечки щодо ідей, пом'якшені повагою до тих, хто їх висловлює. В академічному середовищі доброчесності навіть ті, хто не погоджується з фактами, поділяють повагу та благоговіння до знань і методів їх отримання. Повага в академічних спільнотах є взаємною і вимагає прояву поваги як до себе, так і до інших. Повага до себе означає чесне вирішення проблем. Повага до інших означає цінування різноманітності думок і потребу оскаржувати, перевіряти та вдосконалювати ідеї. Здобувачі освіти виявляють повагу, коли вони цінують і використовують можливості для отримання нових знань, беручи активну роль у власному навчанні, беручи участь у дискусіях, а також прислухаючись до точок зору інших і виконуючи свої обов'язки якнайкраще. Грубість, принизливість або руйнування інших підриває атмосферу поваги. Викладачі виявляють повагу, серйозно ставлячись до ідей своїх студентів, визнаючи їх як особистості, допомагаючи їм розвивати їхні ідеї, надаючи повний і чесний відгук про їхню роботу та цінуючи їхні перспективи та цілі. Члени академічних спільнот також виявляють повагу до інших вчених, визнаючи інтелектуальний внесок шляхом належної ідентифікації та цитування джерел. Культурні середовища в які всі члени виявляють і користуються повагою, є одночасно індивідуальна та колективна відповідальність [5].

Відповідальність академічної спільноти доброчесності покладаються на принципи особистої відповідальності, що підсилюється готовністю окремих осіб і груп подавати приклад відповідальної поведінки. Підтримують взаємно узгоджені стандарти, а також вживають належних заходів у випадку їхнього недотримання [2].

Мужність є необхідною засадою, щоб розвивати та підтримувати спільноти доброчесності, це потрібно більше, ніж просто віра в фундаментальне значення. Трансляція цінностей із тем для обговорення діяти – відстоювати їх перед лицем тиску та нещастя – вимагає рішучості, відданості та мужності. Сміливими людьми часто неправильно вважають особистостей, які не відчують страху. Насправді, мужність – це здатність діяти відповідно до своїх цінностей, незважаючи на страх [5].

Висновки: Отже, принципи академічної доброчесності в Україні характеризуються наступними засадними положеннями:

- це основні вихідні положення інституту академічної доброчесності використання яких дають можливість усім учасникам освітнього, наукового та творчого процесів бути гідними своєму високому соціальному інтелектуального статусу;

- вона передбачає відданість фундаментальним цінностям чесності, довіри, справедливості, поваги, відповідальності та мужності;

- засада академічної доброчесності в Україні є законодавчо прописаним принципом освіти, однак без розкриття його змісту;

- зміст та сутність принципів академічної доброчесності найбільш слушно розкрито вченими (фахівцями) Міжнародного центру академічної доброчесності при Ратлендському інституті етики Університету Клемсон, що в Південній Кароліні у формі «Фундаментальних цінностей академічної доброчесності»;

- чесність – це первинна чеснота академічної спільноти доброчесності, коли просуються пошуки правди та знання через інтелектуальну та особисту чесність у навчанні, викладанні, дослідженнях та публічному адмініструванні;

- антонімом академічної доброчесності є академічна «нечесність» в формі різних видів шахрайства або обману, найбільш часто, як списування, плагіат, фальсифікація, спотворення, змови та сприяння іншим в академічній нечесності;

- причинами порушення принципу чесності є чинники безкарності та некомпетентності, дефіциту часу, зайнятості суспільним життям на шкоду освітньому процесу, особистісні ставлення до шахрайства як допустимої поведінки, бажання отримати вищу оцінку;

- наукові спільноти досягають успіху лише там, де є повага членам спільноти та за різноманітні та іноді суперечливі думки, які вони висловлюють.

- мужність є необхідною засадою, щоб розвивати та підтримувати спільноти доброчесності, як здатності діяти відповідно до своїх цінностей, незважаючи на страх.

Список використаної літератури:

1. Принцип. Словник української мови в 11 томах. Том 7. 1976. С. 693. 2023. URL: <http://sum.in.ua/s/pryncyp>
2. Принципи академічної доброчесності. Полтавський державний аграрний університет. 2023. <https://www.pdau.edu.ua/content/pryncypu-akademichnoyi-dobrochesnosti>
3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII // *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38-39, ст. 380.
4. Olivia L. Holden & Meghan E. Norris & Valerie A. Kuhlmeier. Academic Integrity in Online Assessment: A Research Review. Higher Education. 2021. Volume 6. URL: <https://doi.org/10.3389/feduc.2021.639814>
5. The Fundamental Values of Academic Integrity. International Center for Academic Integrity T. Fishman, Editor. 2018. URL: https://www.chapman.edu/academics/academic-integrity/_files/the-fundamental-values-of-academic-integrity.pdf
6. Vidya Raman & Shaun Ramlogan. Academic integrity and the implementation of the honour code in the clinical training of undergraduate dental students. Міжнародний журнал доброчесності в освіті. 2020. URL: <https://edintegrity.biomedcentral.com/articles/10.1007/s40979-020-00058-2>

Pidbereznykh I., Yara O. Principles of academic integrity in Ukraine

The article identifies and summarizes the principles of academic integrity in Ukraine. It has been proven that these are the main initial provisions of the Institute of Academic Integrity, the use of which enables all participants in educational, scientific, and creative processes to be worthy of their high social and intellectual status. It involves commitment to the fundamental values of honesty, trust, justice, respect, responsibility, and courage. The principle of academic integrity in Ukraine is a legally prescribed principle of education, but without disclosing its content. The content and essence of the principles of academic integrity are most appropriately revealed by scientists (specialists) of the International Center for Academic Integrity at the Rutland Institute of Ethics at Clemson University in South Carolina in the form of "Fundamental Values of Academic Integrity." It is updated that honesty is the primary virtue of an academic community of integrity, advancing the pursuit of truth and knowledge through intellectual and personal integrity in learning, teaching, research, and public administration. The antonym of academic integrity is academic "dishonesty" in the form of various types of fraud or deception, most commonly plagiarism, falsification, misrepresentation, collusion, and aiding and abetting academic dishonesty. The reasons for violating the principle of virtue are the factors of impunity and incompetence, lack of time, busyness with social life to the detriment of the educational process, personal attitudes towards cheating as acceptable behavior, the desire to get higher grades. It is concluded that scientific communities succeed only where there is respect for community members and for the diverse and sometimes conflicting opinions they express. It is emphasized that courage is a necessary foundation to develop and maintain communities of virtue, as the ability to act according to one's values despite fear.

Key words: art, dishonesty, dishonesty, education, honesty, Intellectual Property, principles, public administration, responsibility, science, trust, values.